

Posudek na diplomovou práci

Zuzany Kudláčkové

České překlady arabské prózy po roce 1945

Překladatelská činnost představuje nedílnou součást historie československé/české orientalistiky a arabistiky. Období mezi léty 1945 a 2005 zahrnuje několik zásadních etap ve vývoji uměleckého překladu z arabštiny do češtiny v kontextu kulturních a politických vztahů československého/českého státu s arabskými zeměmi.

Diplomová práce **Zuzany Kudláčkové** se zabývá nejen vývojovými tendencemi v oblasti překladu arabské umělecké prózy, ale zároveň přináší kompletní bibliografický přehled českých uměleckých překladů z arabštiny, publikovaných knižně i časopisecky v letech 1945 – 2005. Autorka si vytyčila dvojí cíl – translatologický a arabistický – vycházející z hluboké znalosti teorie uměleckého překladu, specifických rysů arabského literárního textu i arabských kulturních reálií.

Zpracování dané problematiky vyžadovalo komplexní a velmi důkladný přístup k tak rozsáhlému a různorodému materiálu. V rámci úsilí o objektivní hodnocení studovaných aspektů překladatelské práce se **Zuzana Kudláčková** zaměřila na specifické rysy vztahu mezi výchozí a přijímací kulturou; mezi exotičností a kulturní blízkostí, s tím související exotizací a naturalizací; v neposlední řadě pak na vztah mezi poučením a estetickým zážitkem. Klíčovým tématem se stala otázka možností a způsobů vytváření přirozeného českého textu.

Diplomová práce *České překlady arabské prózy po roce 1945* je rozdělena do šesti základních kapitol; včetně té, která zahrnuje bibliografii knižních překladů z arabštiny vydaných v letech 1945 – 2005 a bibliografii časopiseckých překladů z arabštiny vydaných v témže období v *Novém Orientu* a *Světové literatuře* (8. kap.). Své místo má v diplomové práci historie kontaktů českých zemí s Orientem, jakož i překladatelské činnosti českých orientalistů a poznávání islámského Orientu v české populární literatuře do roku 1945 (2. kap.).

Problematika překládání z arabštiny je obsahem 3. kapitoly, v níž diplomantka podává mj. i charakteristiku arabské prózy. Kromě vztahu mezi překlady z arabštiny a orientalismem se zde zabývá situací v České republice a poválečném Československu. Čtvrtá kapitola je věnována časopisům a nakladatelstvím, v nichž vycházely překlady arabských literárních děl. Časopisy *Nový Orient* a *Světová literatura*, nakladatelství *Odeon* a *Dar Ibn Rushd* měly hlavní zásluhu na zprostředkování arabské literatury českým čtenářům. Tématem 5. kapitoly jsou české překlady arabské prózy po roce 1945. Překladatelská produkce je členěna na knižní a časopiseckou, celé období je rozděleno do 4 etap: 1945 – 1960, 1961 – 1970, 1971 – 1989, 1990 – 2005.

Hodnocení překladů se **Zuzana Kudláčková** věnuje v 6. kapitole. V analýze vybraných děl postupuje retrospektivní metodou od textu překladu k textu originálu, přičemž

se zaměřuje na funkční využití reálií v překládaném textu a způsoby vytváření přirozené rovnováhy mezi estetickou a informativní stránkou překladatelského díla. Translatologické analýze bylo podrobena šest románů a novel, na jejichž překladech se podílelo pět autorů – *Ivan Hrbek* (román *Země* a novela *Volání hrdličky*), *Jaroslav Oliverius* (román *Skandál v Káhiře*), *Karel Petráček* (autobiografické dílo *Kniha dní*), *Svetozár Pantůček* (román *Cesta na sever*) a *Ondřej Beránek* (román *Komise*).

Závěrem diplomantka správně konstatuje, že moderní arabská próza si musí vybojovat své místo na současném českém knižním trhu. Zamýšlí se také nad dalším výzkumem problematiky česko-arabského překladu. V této souvislosti uvažuje o významu recenzí překladů z arabštiny, které by měly kromě informací o autorovi originálu a charakteristice díla v kontextu literárního vývoje obsahovat i analýzu zvolených překladatelských metod.

Otázky, podněty a připomínky

1. K analýze na s. 65 navrhuji doplnit úvahu o funkčním využití výrazu *efendí*.
2. V rámci sémantické analýzy lze poukázat i na výraz *kroucení cigarety* místo přesnějšího *balení cigarety* (*laff*), s. 65, nebo *hůlka* místo *oháňka* (*minašša*) na téže straně, či *máš pravdu* místo *omlouvám se ti, odpusť mi* (*haqqak 'alajja*) na s. 65 a 66.
3. Jako podnět k úvaze o funkčnosti výrazu v přirozeném českém textu uvádím i zvolání *labbajka*, zahrnující význam *běžím ti vstříc, přicházím na tvé volání*, s. 69.
4. K polemikám o díle *N. Mahfúze* na s. 33 uvádím pojmy *světovost* a *patriotismus*. Řada arabských i západních literárních kritiků tvrdí, že právě *Mahfúzovo* hluboké kulturní a sociální ukotvení v káhirském a potažmo egyptském prostředí je základem jeho světové proslulosti.

Diplomová práce **Zuzany Kudláčkové** *České překlady arabské prózy po roce 1945* je hodnotnou původní studií, která vychází ze znalosti reprezentativního souboru pramenů a odborné literatury. Představuje veliký přínos v oblasti zkoumání vývoje českých překladů arabské umělecké prózy. Text diplomové práce je dokladem autorčiny badatelské erudice a nesmírné péle. Navrhuji hodnocení známkou „výborně“.

V Praze, 1. 8. 2010

Doc. PhDr. František Ondráš, PhD.